

# **Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

**Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe**

**In hoc corpore continentur tripartite historie ex Socrate  
Sozomeno et Theodorico in vnu[m] collecte et nuper de  
greco in latinu[m] translate libri numero duodecim ...  
Cassiodori senatoris iam ...**

**Cassiodorus, Flavius Magnus Aurelius**

**Augustensis, [ca. 5.II.]1472**

Incipit liber decimus

[urn:nbn:de:bsz:31-323790](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-323790)

**D**EFUNCTO THEODOSIO. eius imperio filij successerunt archadius in oriente. honorius aurem in occidente, Hoc tempore in romana damasus presidebat ecclesia. in alexandria theophilus. hierosolimis iohannes. flavianus antiochenā tenebat sedem. constantinopolitanamq; nectarius. Igitur circa octauam diem nouembri mensis. eodem consulatu corpus theodosij delatum est. cum solemnī honore ab archadio filio sepulture cōtrahitur. Post paucos vero dies. id est vicesima septima eiusdem mensis. etiam exercitus qui cum imperatore theodosio fuerat contra tyrannū reuersus est. Et dum imperator archadius secundum consuetudinem ad portas occurrisset exercitū remeanti. tunc milites rufinum prefectum imperatoris peremerunt. Erat enim suspectus. quasi tyrannidem posset assumere. Dicebatur autem quia huius ipse in romanorum prouincias euocasset. qui tunc armeniam et partes orientis valde vastabant.

Ca. ij.

Theodoricus.

**H**onorius itaq; suscipiens occidentis imperium. ludum gladiatorum qui dudum rome celebrabatur. huiusmodi causa remouit. Quidam tilemachius conuersatione monachica. pro hac causa ab oriente venit ad romam. Dumq; nefandum illud spectaculum ageretur. et ipse intrauit in stadium. et descendens nitebatur pugnantēs aduersum se gladijs separare. Cūq; spectatores aduersum eum seuerent et effusione sanguinis grassarentur. Prouisorem pacis lapidibus occiderunt. Hoc agnoscens mirabilis imperator. illum quidem inter victores martires numerauit. nefandum vero spectaculum prorsus abiecit.

Capitulum tertium.

Socrates,

**P**AUCO tempore transeunte etiam nectarius constantinopoli-  
 tanus episcopus defunctus est, Consulatu cesarij & adici se-  
 ptima et vicesima die septembrij mensis. Mox ergo studia generant  
 episcopatus alijs alium ordinari cupientibus, Nouissime vero pla-  
 cuit ut ab antiochia iohannes euocaretur ecclesie presbiter. Erat  
 enim eius doctrina fama mirabilis. Intra paucum ergo tempus co-  
 muni decreto omnium clericorum et laicorum imperator archaui-  
 euocauit eum. Et propter dignitate ordinis cum adessent ex imperia-  
 li iussione plurimi epi etiam theophilus venit alexandrinus. Qui  
 studebat quidem iohanni detrabere et isidorum suum presbiterum  
 ordinare. Diligebat enim eum quoniam aliquando sustinuerat p-  
 eo tale periculum. Cum imperator theodosius aduersus maximum  
 tyrannum decertaret theophilus per isidorum xenia misit impera-  
 tori et duplices misit epistolas mandans ut alias epistolas non vi-  
 centi daret s; porro victori munera & alias porrigeret litteras. Has  
 dum isidorus portasset s; rome veniens victoriam sustinebat sed no-  
 diu latuit. Quidam enim lector rapiens epistolas demonstrauit im-  
 peratori. Quãobrem isidorus terrore cõprehensus in alexandriam  
 fugit celare volens qd fuerat ei mandatum. Ob quã causã isidorum  
 theophilus diligebat. Verum palacij iudices pposuere iohannem  
 Cũq; multi theophilum auersarent libellos aduersus inimicũ p-  
 diuersis causis presentibus epis obtulerunt. Tunc ppositus palacij  
 Eutropius nomine sumens accusationes scriptas ostendit theophilo  
 dicens aut ordina iohannem aut accusationes venient ad examen  
 Hinc perterritus theophilus iohannẽ ordinauit ep̃m Qui suscepit  
 episcopatum sexta decima die februarij mensis consulatu honorij  
 imperatoris et eutrichiani pfecti. Quia vero iohannes vir fuit om-  
 nino de conuersatione et quemadmodum sit depositus et morte po-  
 tius honoratus exponam. Iohannes itaq; fuit antiocenus filius  
 secundi et anthuse nobilium personarum discipul? sophiste libani  
 et auditor anozagathij philosophi. Cũq; se ad aduocationem pre-  
 pararet considerans molestias litigantiũ iniustum q; vite ppositũ  
 potius elegit quietem. Et hoc fecit emulatus euagriũ quoniã et  
 ipse dum isdem studijs esset vsus quietam magis secutus est vitam.  
 Mox ergo mutato schemate pariter et incessu diuinis lectionibus

incumbebat : et frequētus ad sanctam concurrebat ecclesiam. Hoc  
agens persuasit etiā theodoro et maximo . qui fuerant condiscipu-  
li eius apud sophistam libanium . ut pompofam relinquerent vitā  
et simplicem sequerentur . Quorum theodorus postea episcopus  
mompuestene ordinatur ecclesie : maximus autem seleucie isaurie  
Tunc itaq; isti sunt discipuli in lectione diuina diodoro atq; carce-  
rij . qui eo tempore sacris monasterijs presidebant. Sed diodorus  
postea tarfi ordinatus episcopus multos conscripsit libros . sacras  
ad litteram intuens scripturas. Porro iohannem de gentem cum ba-  
filio tunc a meletio factō diaconos et postea cesarie cappadocie pre-  
sule constituto. Zeno episcopus hierosolimis reuertens . lectorem in  
ecclesia antiocena constituit. In quo adhuc officio positus librum  
edidit contra iudeos. Post paucum vero tempus etiā diaconatū  
a meletio promerens . de sacerdotio alium fecit librum. Aliosq; plu-  
rimos explanauit. Postea vero meletio in constantinopolitana vr-  
be defuncto . recebens iobes a meletianis et neq; paulino omnicās  
tribus annis continue sub quiete degebat. Postea vero paulino mo-  
riente ab euagrio eius successore presbiter ordinatur. Ante episco-  
patum itaq; hoc modo conuersatus est. Fuit enim vir ut aiunt  
propter zelum castitatis seuerior . et amplius quā habebat a iuuen-  
tute sua furori magis quā reuerentie se prebebat : et propter vite  
rectitudinem. Incautus prospicere de futuris : propter simplicitatē  
verō eis libertate profusus apud colloquentes non mediocriter vte-  
batur. Docendo precipuus erat : utilis ad corrigendos audientium  
mores. In confabulatione vero arrogans a nescientibus putabat  
Cum ergo talis moribus esset : episcopatu suscepto maiori factū  
qm̄ debuerat vtebatur clericorum suorum corrigere vitam volens  
Vox igitur in ipso initio cum clericis asper videretur rethor ecclesie  
erat plurimis odiosus et veluti furiosum vniuersi declinabant. Cō-  
pellabat enim eum ut velut omnes offenderet serapio diaconus ei  
qui aliquando presentibus clericis hunc protulit voce magna ser-  
monem. Nunquā poteris o episcope hos corrigere : nisi vno bacu-  
lo percusseris vniuersos. Quo dicto maiora contra eum odia conci-  
tata sunt. Non post multum vero tempus plurimos clericorum pro-

diuersis exemit causis. At illi conspirantes aduersus eum . etiam derogationibus apud populos utebatur. Quarum rerum faciebat maximam fidem . eo q̄ ne vllum secum comedere pateretur . nec ip̄e ad alium inuitatus accederet. Dicunt enim quidam propterea noluisse eum cum quocunq; comedere . eo q̄ turpiter manducaret . escaq; perciperet. Alij vero propter excellentem ciborum continentia hoc eum facere predicabant. *Sozomeno.*

**E**so tamen quorundam viro veraci reſe audiui . quia p̄pter abſtinentiam caput et stomachum ſepe dolebat . et ideo p̄a-  
diorum epulas euitabat. *Socrates.*

**D**orro populus propter sermones quos in ecclesia faciebat . di-  
ligebat eum . paruipendens accuſatorum voces. Quales vo-  
lunt eius libri . non oportet nunc dici . quoniam legentibus potuerit  
indicari. Igitur dum clero tantummodo eſſet inſenſus . machinatio-  
nes contra eum non omnino valuerunt. Dum vero etiam pluri-  
mos procerum obiurgare cepiſſet tunc inuidia contra eum maior  
accenſa eſt. Et quidem plurima dicebantur multa q̄ faciebant au-  
dientibus fidem. *Ca. iij.*

**P**ius derogationibus dedit augmentum omelia contra eutro-  
pium tunc prolata. Eutropius enim eunuchus prepoſitus  
imperatoris et habens conſulis dignitatem . volens in quibuſdam  
refugientibus ad eccleſiam vindicare . ſtuduſit ab imperatoribus  
legem poni . iubentem ut nullus ad eccleſiam confugeret . p̄mo qui  
dudum confugerant traherentur. Sed dei ſecutum eſt repente iudi-  
cium. Erat ergo propoſita lex. Poſt paucos vero dies cum ip̄e eutro-  
pius offendiſſet imperatorem. Inter refugas erat apud eccleſiam .  
Epiſcopus ergo eutropio ſub altari iacete nimioq; repercuſſo timo-  
re . reſidens ſuper ambonem ubi ſolebat prius facere conſuete ſermo-  
nem . omeliam increpatoriã fecit aduersus eum. Vnde magis plu-  
rimos offendebat . eo q̄ homini . in infelicitate poſito . non ſolum  
miſeratus non eſt . ſed etiam nec obiurgare deſiſteret. Igitur eutro-  
pij tunc conſulatus dignitatem habentis . propter quedam vicia  
caput imperatoris iuſſit auferri . et ex ordine conſulum eius nomen

penitē abrogari, Quāobrem theodoro solūmodo qui cum eo consul  
fuit nomen ascriptum est, Pro diuersis igit̄ causis multos sepius fi-  
dicialiter obiurgabat: et plurimis erat odiosus, Vnde theophilus  
alexandrine ciuitatis episcopus, mox post ordinationem causas ei  
deiectionis inquisiuit: et quibusdam parentibus de eo latenter ob-  
loquebatur: et multis eiam longe positis scribebat. Contristabatur  
enim non solum pro fiducia iohannis: sed quia etiam isidorum pre-  
sbyterum suum episcopū constantinopoleos ordinare non valuit.

**S**acerdotibus igitur iohannes episcopus supplicabat, ut secū-  
dum ecclesiasticas uiuerent sanctiones, Quas quicunq; pre-  
uaricari presumerent: et eos ad principem prohibebat accedere. Dice-  
bat enim q̄ nec deberent frui honore sacerdotij, qui eorum vitam cō-  
temnerent imitari. Non solum enim prouinciam urbis constan-  
tinopoleos habebat, Sed etiam totius thracie que sex prouincijs est di-  
uisa: et que undecim amministrationib; dispensatur, His legibus  
ornabat etiā ponticam regionem: et que totidem iudicijs gubernari  
uolensit. Cūq; cognouisset in phenicie adhuc demonib; sacrificia  
ministrari: et electos monachos et imperialibus sanctionib; coarma-  
tos aduersus cultores destinauit idolorū dans pecunias temploꝝ de-  
structionib; erogandas, non ex erario publico, sed quasi a fidelissi-  
mis mulieribus oblata sponte percipiebat, Ca. v.

**V**idens igitur pplm etiā celticorū arrianis ritibus laqueatum  
et cogitās de eorū capiēda salute: consiliū huiusmōi uenatio-  
nis inuenit. Eiusdē nāq; lingue presbiteros diaconos atq; lectores  
fecit, et vnā ecclesiam dedit, Qua occasiōe multos eorū cepit, dū et  
ip̄e frequenter illic iret et p̄ interpretē celticū diuinas lectiones expo-  
neret, Nec ergo intra ciuitatem crebro faciens plurimos eius gentis  
arrianorū ad apostolica dogmata ruocauit, Apud scithas autem q̄-  
dam erant desiderium salutis habentes quo non poterant puenire,  
Ad iohannes agnoscens quesiuit uiros apostolicos zelo feruentes  
eosq; direxerit et desiderantib; salutis gratiam ministravit, Ego aut̄  
etiam litteras eius legi ad leontium ancire presulem, quibus indi-  
cauit scithas fuisse conuersos, In nostra prouincia cognoscens in  
quibusdam uicinis marciōis creuisse languorem: et scripsit eius loci

pastoribus ut eos pellerent, Insuper etiam principis p hac causa proferri pecijt sanctionē,  
Ca. vi.

**G**aina quidam genere celticus consilio barbarus. studio tirā- nico vehementer elatus. eo tempore cū esset magister militū multos sue gētis. multos etiam romanorum sub suo magisterio ha- bens. terrorem plurimis. etiam ipi principi meditatione tyrannidis inferebat. eratq; arrianus. Is ergo rogavit imperatorem. ut intra civitatem ei. vnam daret ecclesiam. At ille eum se placare promisit. Tunc euocans iohem. eiq; potentiam illius meditatamq; tyranni- dem dicens. petebat ut data ecclesia eius refrenaret intētionem. At ille virtute fortissimus. noli inquit o imperator. hec promittere. negq; sanctum canibus dare. non enim potero deo benedictentes expellere. et sanctum templum blasphemantibus iniuste cōtradere. Negq; hūc barbarum metuas imperator. sed ambos nos iube vocari. et subsi- lentio inter nos que dicuntur audi. Ego namq; linguam illius sic frenabo. ut non presumat petere que dari non expedit. Hoc audi- ens imperator. gavisus est et vtrunq; altera die vocavit. Tunc gai- nas petitionem poscebat sua iohannes contradicebat dicens. Non licet imperatori pietatem custodienti. aliquid contra mandata di- uina presumere. Cūq; responderet ille quia oratorum et ipse habe- re deberet. iohannes ait. Vbiq; tibi diuina domus aperta est. et nul- lus te vetat orare. At ille sed ego inquit alterius secte sum. et cum i- eis vnum templum habere reposco. Multos enim pro romana re- publica labores assumpsi. et non debeo in mea petitione contemni- cui iohannes. Plurima inquit premia et que transcendant tua cer- tamina percepisti. Magister militum factus consolari toga insuper exornat. et oportet te considerare quid dudum fueris. et qualis mo- do conspiciaris. et que pauca paupertas et que moderna substantia quibus vestibus utebaris antequā histrū transisses. et quibus nūc vteris considera. Igitur quia pauca labores maxima tibi premia contulerunt. et circa honorantem te non sis ingratus. His sermoni- bus tantus ille doctor obstruxit os gaine. cumq; compulit ut taceret.

**I**gitur dum gainas adipisci desideraret imperium. qui dudum de sua fide apud beatam martirem euphemiā in calcedonia impatori

archadio promississet diuersa consilia reuoluebat et in sua intentione semper instabat, Dumque per diem nichil in urbe s constantinopolitana agere potuisset s machinatus est ut nocte barbaros mitteret q palacium concremarent. Tunc enim aperte monstratum est quomodo deus custodiat ciuitatem, Missis enim ab eo barbaris ad incendiū atque preda s angelorum turba apparuit armorum ingens corpus habentium. Illi vero putantes esse milites abscesserunt. Cuiusmodi hoc gaine fuisse nunciatum incredibile visum est. Nouerat enim quia cunctus exercitus per ciuitates fuerat constitutus, Quapropter denuo futura nocte alios destinauit. Cuiusmodi idem ei renunciatum fuisset denuo enim angeli eadem uisione barbaris ostendebant. Nouissime ipse egressus cum multitudine miraculi sumpsit experimentum arbitratus reuera quod per diem quidem lateret exercitus nocte uero eius custodia poneretur et ita dum intra urbem nichil posset implere s egressus ad traciā a parte hostilem monstrauit intentionem

Theodoricus.

**Q**uoniam igitur aliquantum transisset tempus s diu meditatam tyrannidem gainas patefecit. Collecto namque exercitu per traciā uniuersa vastabat, Hoc agnoscentes et iudices et populi terrebantur et neque repugnare illi quilibet presumebat neque apud eum legatione fungi dū asperitatem barbaricā formidarent. Tunc ergo tanquam metuentes relinquens imperator s iohanni uiro sanctissimo onus legationis imposuit, At ille neque illius resultationis memor neque inimiciorum que hinc exorte uidebantur s alacriter est profectus ad thraciā. At ille cognoscens legatum eiusque fiduciam pro pietate sic licenter assumptam s occurrit ei longo itinere eiusque dexteram suis oculis circumposuit s insuper etiam suos filios sacra eius genua osculari precepit. Mirius ergo uirtutis iohannes fuit ut etiam valde terribiles humiliari cogeret et timere

vij. Socrates

**E**t tempestate questio mota fuerat utrum deus corporeus esset et hominis haberet scema an certe incorporeus et scemate humano omnimodis alienus. Ex qua questione contentiones et certamina plurima surrexerunt alijs hoc alijs affirmantibus alijs maxime tamen simplices monachorum corporeum et humane forme deum esse iudicabant. Plurimi uero reprobantes illos deum incorporeum



esse dicebant. et forma corporea segregatū. Cum quibus theophilus  
 quoque alexandrinus consonabat episcopus. ita ut in ecclesia coram  
 populo contra eos qui humane forme deum asseuerant contenderet  
 et deum in corporeū suo dogmate definiret. Nec agnoscentes egi-  
 ptiorum monachi venerūt alexandriam. et seditionem contra theo-  
 philum velut impium excitarunt. ita ut eum occidere niterentur.  
 Hoc ille cognoscens. cogitauit quemadmodum euitaret mortem.  
 Quos sub blandimento suscipiens. hec eis locutus est. Sic inquit  
 vos iudeo. sicuti dei vultum. Hoc dictum monachos a suo impetu  
 reuocauit. At illi si vere inquirunt dicis. quia dei vultus sic est sicut  
 et noster. anathematiza libros origenis. ex ipis enim quidam adu-  
 santur opinioni nostre. Si enim hoc non feceris. que imperator et  
 rebellium sunt a nobis sine dubio sustinebis. Ego inquit theophi-  
 lus que vobis placent facio. Nolite in me seuire. nam et ego inimi-  
 cus sum librorū origenis. et culpo suscipientes. Sic ergo monachos  
 declinauit. et forsitan ideo hec questio hactenus est ablata. Post  
 hec huiusmodi causa prouenit. Egipti monasterijs quatuor ve-  
 nerabiles presidebāt viri. dioscoros. ammonius. eusebius. euthimius.  
 germani. qui pro corporis magnitudine longi vocabantur. sermo-  
 ne vitāque fulgentes. et propterea apud alexandrinos egregijs. sed  
 etiā theophilus eos honorabat episcopus. Quamobrem dioscoros  
 violenter tractum hermopoleos fecit episcopum. Duos autem eorū  
 rogauit ut habitarent cum eo. et vix episcopus imperauit. factosque  
 clericos ecclesie economos instituit. Cūque illi estuarēt. cur minime  
 propositum sue conuersationis implerent. et procedenti tempore vi-  
 derent animas suas leui. dū episcopus pecuniosam haberet vitam  
 et multum auri studium congregandi. repudiabant esse cū eo et  
 deserti potius habitaculum diligebant. Dumque ille nesciens eorum  
 voluntatem sibi eos adesse deposceret. postea videns quia eis ipse  
 potius displiceret. iratus interminabatur eis. At illi hoc paruipen-  
 dentes. abscedunt. Porro theophilus cum animo feruens esset nisus  
 est ut viros illos qua posset arte vexaret. Et fratrem interim eorū  
 dioscoros habebat odiosum. Contristabatur enim quia eos turba di-  
 ligeret ut coleret monachorum regulam. et sciebat quia eis aliter  
 nocere non posset nisi monachos debellaret. probauerat quoque quā

crebro cum eis habito sermone. faterentur in corporeum esse deum et non humane forme; ne forte necessitate humane forme. humana quoque passio sequeretur. Et cum sic theophilus saperet tamen ut se vindicaret quod bene prius predicauerat immutauit. Mittens enim in heremum. plurimos monachorum simplicium et spiritali exercitatione carentium. est venatus dicens; non potere sequi dioscorum neque fratres eius. dicentes in corporeum deum. Deus enim secundum diuinam scripturam et oculos habet et aures et manus et pedes. sicut et homines. Dioscorus autem eiusque sequaces sequentes origenem. dogma blasphemum introducunt; quasi deus nec oculos nec aures. nec manus habeat neque pedes. Hac seditione. monachorum plurimi sunt decepti; et seditio feruentissima suscitabatur. Sed exercitati viri seducti non sunt. Simples autem ardore fidei repente contra fratres insurgunt; et facta diuisione alterutros impetebant. Theophili sequaces origenistas et impios appellabant fratres. Isti vero sequaces theophili. humani formianos vocabant. Ob quam rem orta immani seditione. theophilus cum armatorum multitudine venit in nitriam contra dioscorum eiusque fratres. At illi viue fuga valuerunt declinare pericula. Ca. viij.

**Q**Uoniam hec in egipto fierent. iohannes constantinopolitanus doctrina florabat. et apud cunctos fauorabilis habebatur; auxitque primus in nocturnis hymnis orationes. ob huiusmodi causam Arriani sicuti dictum est foras ciuitatem collectas agebant; sabbato autem atque dominica intra portas et per porticus congregati. himnos et antiphonas ex arriano dogmate compositas decantabant; et hoc maxima noctis parte facientes. diluculo cum ipsis antiphonis per mediam ciuitatem egressi portam. ad suam ecclesiam concurrerant. Cuiusmodi hoc crebro quasi ad vituperationem orthodoxorum facere non cessarent. frequenter enim etiam hoc cantabant; ubi sunt qui dicunt trina virtute vnum. Tunc iohannes metuens ne simplices huiusmodi cantibus traherentur. instituit suum populum ut et ipsi nocturnis occuparentur himnis; quatenus et illorum obscuraretur opus. et fidelium professio firmaretur. Studium ergo iohannis nimis utile; cum turba periculisque finitum est. Nam dum clariore

himni omoufianorum noctibus appareret. fecerat enim etiam cruces  
argenteas q̄ cum ardentibus cereis portabantur. expensas ad hec  
eudoxia augusta prebente: tunc arriani zelo tradi vsq; ad neces in-  
surgunt. Vna ergo nocte facta congressione. petra in fronte percul-  
sus est brison eunuchus auguste. qui ad himnos exercendos fuerat  
deputatus: sed etiam quidam ex populo vtriusq; partis extincti sūt  
In his motus imperator prohibuit arrianos himnos publice decā-  
tare.

**O** Incendum tamen est unde sumpsit initium: ut in ecclesia an-  
tiphone decantentur. *Ca. ix.*

Enacius antiochie sirie tercius. post apostolum petrum episcopus  
qui etiam cum ip̄is degebat apostolis. vidit angelorum visionem  
quomodo per antiphonas sancte trinitati dicebant himnos. Is q̄  
modum visionis antiochene tradidisse probatur ecclesie: et ex hoc  
ad cunctas transiit ecclesias. *Ca. x.* Sozomenus.

**F**ertur enim quoniam inter alia iohannes etiam pro seueri-  
ano gabalensi episcopo osium auguste conceperat. Is enim  
seuerianus et antiochus ptolomaidis. ambo eloquentissimi et coram  
ecclesia docere preparati. Veniens ergo pius antiochus constanti-  
nopolim. eloquentia promotus atq; pecunijs ditatus in suam reu-  
sus est ciuitatem. Pro cuius zelo seuerianus postea venit: videre io-  
hannem. et frequenter in ecclesia sermonem facto. mirabilis appare-  
bat: erat q̄ honorabilis apud multos proceres. et apud ip̄m impa-  
torem pariter et augustam. Cūq; iohannes perrexisset in asiam  
huic cōmendauit ecclesiam. Credebat enim eius blandimentis. quia  
eum reuera diligeret. At ille magis se auditorib; cōmendabat. Qd̄  
dum iohannes audisset. serapione nunciante zelatus est. reuersoq;  
ab asia iohanne contigit. transeunte seueriano ut studio non assur-  
geret serapio. At ille exasperatus clamauit. Si serapio clericus mor-  
tuus fuerit. xp̄us inhumanatus non est. Ob hanc rem accusatus  
a serapione veluti iniuriosus et mūdum blasphemus. ciuitate pul-  
sus est a iohanne. Qd̄ augusta cognoscens. per familiares seueria-  
ni mox cum a calcedonia fecit euocari. Porro iohannes multis ro-  
gantibus eum videre refugiebat: donec in apostolorum ecclesia ei?

genibꝫ poneret augusta theodosium filium suum . supplicans et se-  
pe coniurans . ut seuerianũ suo reconciliaret affectui,

Socrates.

**I**nterea monachi ab heremo ad constantinopolim veniunt . cũ dio-  
scoro et fratribus ; cum quibus isidorus . qui theophili amicissimus  
vudum ob huiusmodi causam postea fuerit inimicus . Petrus qui-  
dam archipresbiter alexandrine fuit ecclesie ; theophilus ab ecclesia  
eius faciente proiecit ; culpans eum quasi mulierem quandam ma-  
nicheam non primitus abrenunciantem heresim ; in cõmunione  
sacram susceperat . Cũqꝫ petrus diceret se eam iussu theophili su-  
scipisse ; illo negante . isidori testimonium petrus implorabat . quia  
hoc actum non ignorasset episcopus . Eo tempore isidorus rome des-  
gebat . a theophilo missus ad damasum ; ut ei flavianum antiochie  
reconciliaret episcopum . Verum reuersus isidorus petri responsio-  
nem veram esse firmavit . dicens quia mulier manichea cum episco-  
pi iussione fuisset suscepta . Hinc accessus theophilus . ambos expul-  
sit ab ecclesia . Ob hanc ergo causam isidorũ cum dioscoro et reliquis  
constantinopolim venit ; ut principi et iohanni eius facta narraret  
Hec iohannes agnoscens honorabat principio viros . eorumqꝫ frue-  
bat orationibus ; cõmunione vero sacra cum eis ante cause cogni-  
tionem participari non voluit . His ita gestis peruenit ad theos-  
philum sermo falsus . quasi iohannes illis cõmunicasset ut eis ferret  
auxiliũ ; parabatqꝫ ut non solum de dioscoro et isidoro semel vlcisce-  
retur . sed etiam iohannem de episcopatu deponeret . Misit ergo ad  
singularum episcopos epistolas . celans intentionem suam . culpã  
tamen origenis libros . Deinde epiphaniũ cipri fecit amicum . cum  
prius eius fuerit inimicus . tanquã de deo minus saperet . eumqꝫ for-  
mam hominis habere iudicaret . Tunc ergo quasi ex penitentia ei  
se professus est sequi sectam ; egitqꝫ ut synodus episcoporum cipri ce-  
lebraretur . quatenus libri damnarentur origenis . Porro epiphaniũ  
propter nimiam sui reuerentiam atqꝫ simplicitatem circũuentus . cõ-  
stitutam synodo lectionem librorum origenis interdixit . misitqꝫ litte-  
ras ad iohannẽ monẽs . ut se ab origeniana lectõe suspenderet . et syno-  
do cõgregata q̄ placuerãt etiã ipse firmaret . Theophilũ ig̃ famosissi-  
mũ epiphaniũ circũueniẽs . et agnoscẽs sua vota p̄ficẽ . etiã ipse epis

dānauit origenis . qui pene ante ducētos defunctus est annos ; nō quia huiusmodi haberet intentionem ; sed studens dioscoro eiusq; nocere sequacibus, Iohannes autem paruipendens que ab epiphaniō et theophilo fuerant nunciata in doctrina ecclesiastica laborabat et in ea quidem florebat ; nichil tamen de his que contra eū cogitabantur sepe curabat, Cūq; theophilus iam manifeste studē videretur . ut iohannem episcopatu deponeret ; tunc etiam inimici iohannis theophilum sunt secuti . et multi clerici multi procerum palacij tempus inuenientes oportunum . nitebantur ut sinodus constantinopolim fieret contra iohannem ; et hoc tam epistolis sibi ; met quā verbis mandabant, Auxit igitur odium iohanni causa seueriani et antiochi episcoporū q̄ sup̄ relata est, *Ca. xi.*

**P**ost paucum vero tempus episcopus epiphanius constantinopolim venit portans damnationem librorum origenis . quibus non quidem ipsum originem excommunicatum decreuerant ; sed libris tantūmodo derogauerant, Egressus ergo ad basilicam sancti iohannis miliario ab vrbe septimo constituta . et collecta ibidem celebrata . ordinatoq; diacono . rursus venit in ciuitatem . et inuitatiōis quidem iohannis declinauit causa theophili . in propria vero mansione habita magis elegit, Et vocans tunc presentes episcopos . damnationem librorū origenis legebat eis, Et quidam habentes epiphaniō reuerentiam . subscribebant . plurimi autem hoc facere recusabāt

Quorum fuit etiam theotimus scythie presul . qui ita respondit, Ego inquit o epiphani neq; ei quī dudum bene requieuit iniuriā infero . neq; rem blasphemam temptare presumo . damnans ea que priores nr̄i respuere noluerunt, Proinde neq; malum doctrinam ī libris origenis esse conspicio, Tunc proferens libros eiusdem origenis legit . et ecclesiasticas expositiones ostendit . ac postea procedens dicebat, Qui his contumelias inferūt . nesciunt semetipsos, Nec ḡ theotimus vite rectitudine famosissimus . epiphaniō respondiisse fertur, Sed quoniā detractatores plurimi surripiētes veluti blasphemum respuunt originem . pauca de his dicere non videtur absurdum, Viles homines et qui per semetipsos nequeunt apparere . vituperando meliores esse se aliquid conantur ostendere, Hoc passus est primo methodius licie olimpi ciuitatis episcopus . dein eustachius

pauca presul temporis. et post eum appollinaris; nouissime theophilus. Isti derogabant origeni. et aliter ob aliam causam ad accusatiōem eius accesserunt. Methodius igitur cum multum derogasset primitus origeni. postea velut ex penitentia miratus virum in dialogo quem attulauit Xenomē sic ait. Sed quid amplius ego de illorum querimonijs factis contra origenē loquor. Dū enim culpant eum pro quibus putant causis et nichil quasi male credentē de sancta trinitate repererunt. ostendunt in eo magis pietatis et reuerentię testimonia perhibere. Athanasius autē defensor niceni concilij in libris proprijs contra arrianos voce clara sue fidei hunc virum vocat illius libros coniungens suis; et hec dicens. mirabilis inquit et laboriosissimus origenes. hoc de filio dei nobis testimoniū perhibens ait; coeternū eum asseuerans patri. Ignorant igitur semetipsos derogatores origenis. etiam laudatorem eius athanasium blasphemantes. Nec de origine dicta sufficiant; nunc sequamur historiam, Ca. xij.

**I**ohannes igitur constantinopoleos indignatus est. cur absque regulis in eius ecclesia ordinatiōem fecerit epiphanius. sed tamen rogabat ut inter episcopos cum eo maneret. At ille nec manere se cum eo nec orare respondit nisi dioscorum et qui cum eo erant orbe depelleret. Et ipse in librorum origenis damnationem subscriberet.

**I**ohanne hec facere differente. et dicente non oportere ante catholicam cognitionem aliquid facere petulanter ad hoc consilium ab inimicis iohannis epiphanius instigator cum esset in apostolorum ecclesia celebrata collectio procedere faciunt epiphanius. et coram omni populo origenis damnare libros et adiudicare dioscorum eiusque sequaces. simul quoque derogare iohanni; velut eorum defensori. Nec iohanni nunciantur. Altera vero die dum iam venisset epiphanius ad ecclesiam. hec per serapionem verba mandauit. Contra regulas multa gessisti o epiphani; primitum quidem quia ordinatiōem fecisti in ecclesia sub meo iure constituta; deinde quia me non iubente in eis auctoritate propria sacra celebrasti; rursus quia inuitatus excusasti. et nunc denuo in te ipso confidis. Qua propter obserua ne turbatio nascatur in populo; et huius rei periculum ipse suscipias. Nec dum auisset epiphanius; ab ecclesia formidatus abscessit. Cuius reuersurus esset ad ciprium. ferunt quidam hec eum mandasse iohanni. Spero; quod non moriaris episcopus. At ille remandauit

Spero te ad tuā patriā nō redire, Nec utrū vere dicta sint nescio  
ambo tñ hunc habuere finem. Nā nec epiphanius viuis peruenit  
ad apzū. h̄ in naue defunctus est. Et iohannes post paululū ep̄atu  
depositus est. Ca. xiiij.

**Q**Uing epiphaniū discessisset puenit ad iohannē. quō eudoxia  
augusta eū contra iohannē armasset. et hinc accensus lingue  
vbertate. sermonē fecit in populo cūctaz mulierū vituperatione ple  
num. Hunc sermonem populus omnis arripuit. quasi contra au  
gustam platus esset. Ita peruenit ad aures impatorū. Quō augusta  
cognoscens velut iniuriā suā nunciavit impatori. dicens illius esse  
magis contumeliā que eius vxori fiebat. Quāobrem gestū est. ut  
theophilus contra eū quā velocitē sinodū celebraret. qđ etiā seueria  
nus simul agebat. erat enī ad hunc inimicus. Inter hec theophilus  
venit multos simul ep̄oz mouens. Confluebāt igitur plurimi ini  
mici iohannis. Aderant etiā quos ep̄atu remouerat. Omnes ergo  
concorditer in calcedonia cōuenerunt. vbi tunc erat ep̄us cirinus.  
multa contra iohannē loquēs impiū eūq; vocans. Ep̄i vero dele  
ctabantur in talibz. Porro marutha mesopotamenus ep̄us. nolens  
cirini calcare tūc pedē. At ille dolore constrictus. constantinopolim  
cū ep̄is trāsire nō potuit. alij sūt transuedi. Sozomenus.

**P**OSTea vero cum dolore laboraret eius crus frequenter abscisū  
est. quia putredo pene omne corpus eius inuaserat et per pe  
dem alium iā serpebat. Is ergo post paululum tēporis est defunctus.  
**T**heophilo autē ab alexandriā veniente. nullus Socrates.  
occurrit nec solemni honore potit⁹ est. Erat enī apertissimus  
inimicus. Sed alexandrii naute qui tunc venerāt cū frumētis. oc  
currentes eū fauorabiliter susceperūt. Cūq; venisset constantinopolē  
refutauit in ecclesiā introire. h̄ in vna domo augustarū vocabulo  
placidiana. tunc habitauit. Hinc ergo ceperūt contra iohannē mo  
uere causas. et non iā de libris origenis memoria ferebat. h̄ has ac  
cusacōes illicitas excitabāt. His itaq; preparatis. cōuenientes ep̄i  
in suburbano calchedonensi qđ rufini noīe vocatur. vbi est in ho  
nore petri et pauli apostolorū basilica constituta. euocauerūt ioh̄em  
satisfactorū p̄ quibus accusabatur. Iusseruntq; ut cum eo veniret  
serapion et tigris eunuchus presbiter et paulus lector. isti enim sūt

accusabant. Cūq; iohannem euocantes velut inimicos refutaret. vniuersalem synodum fieri proclamauit. At illi nichil morati quā iterum euocauerunt. Qui cum nolisset occurrere sed synodum fieri proclamaret. damnauerunt eum. in nullo culpantes nisi quia vocatus noluit obedire. Dumq; hoc fuisset circa vesperam nūciatū. populus ad sediciones maximas excitatus est. et nocte concurrētes eum trahi ab ecclesia non sinebant. Sed clamabant ut apud maius concilium de eo ageretur examen. Porro iussio principis imminebat. et velociter eum eijci et exilio deportari. Hoc agnoscens iohannes. tertia damnationis die circa meridiem semetipm populo ignorante contradidit. Cogitabat enim ne vlla propter eum sedicio nasceretur. Et ille quidem exilio ducebatur. in populo autem sedicio importabilis est exorta. ita ut etiam multi inimicorum eius misericordia mouerentur. dicentes eum calumniam passum. quem paulo ante desiderabant videre depositum. Quamobrem clamabāt omnes contra principem. atq; concilium sacerdotum. et maxime contra theophilum. Non enim eius machinatio iam poterat latē. que multis quidem iudicijs apparebat. maxime quia diofcoro. eius q; fratribus mox post iohannis deiectionem cōmunicauerat. Tūc igitur etiam seuerianus in ecclesia docens. Iohanni derogabat dicens. et si in nullo alio vituperandus iohannes est. eius tamen superbia crimen est damnationi sufficiens. Omnia namq; peccata remittuntur hominibus. superbis autem deus resistit. sicut sacre scripture docent. Ca. xiiij.

Hacta igitur immensa sedicione. populo discurrente et ad ipa regalia proclamante. augusta permota rogauit imperatorē ut eū reuerti preceperet. Misso igitur tunc eunuchō beresone etiā necessitas iohanni nolenti ut in ciuitatē ingrederetur imposita est. Eo siquidem remeante cū multo eius honore ad ecclesiā plebs cōcurreret et mox ut iohannes ingressus est. rogabant ut in episcopali sede resideret. et populo orationem pacis impenderet. Quo refutante atq; dicente quia hoc oporteret iudicio fieri sinodali. et eos qui damnauerunt eū suā sententiā reuocare. Accendebantur omnes videre eū in loco proprio residentem et verba doctoris audire. Qui licet diu tardaret. preualuit tamen populus et eum in sede residē episcopali



coegit et consuete orationē prebere pacis. Coactus etiā sermonē fecit in populo, Nec causa aliā prebuit inimicis occasionem s et p̄mū quidem de eradicis ordine contra eū moueri dicebatur. theophilus questionem et ut iohannem equo per eius rei occasionem deponeret Verū heraclides non aderat. Iudicabatur autem veluti p̄ns quasi quosdā iniuste cecidisset catenisq; vinctos misisset in pompā ephesi p̄ mediā ciuitatem, Cūq; pars iohannis diceret auditoriū debere iuste constitui s alexandri cōtēdebāt ut heraclidis accusatores susciperentur. Hinc ergo sedicio et cedes inter constātinopolitanū populū et alexandrinū vehemens est exorta, Ob quā rem plurimū vulnerati pauci etiā mortui sunt. Nec videns theophilus repente diffugit in alexandriā. Qd etiā alij fecerūt episcopi. preter paucos qui personā iohannis amplectebantur. His ita gestis. reprehensibilis theophilus est inuentus, Cui? auxit inuidiā. qd rursus origenis libris incumberet, Qui dū ab aliquo fuisset interrogatus quō ea q̄ abdicauerat rursus amplecteret s ita respondit. Origenis libri similes sunt prato vniuersis floribus pleno. Quicquid ergo in eis bonū inuenero. hoc decerpo, Siquit vero michi spinosū occurrerit. h̄ quasi qd pungat omitto, Nec ergo theophilus non considerans salomonis sapientissimi verba dicentis. q; verba sapientis sicut aculei sunt. Ob hanc ergo causam aput omnes theophilus r̄prehensibilis v̄debat. Porro dioscorus hermopoleos ep̄us post paululum fuge theophili mortuus est s daraq; sepultus in basilica apud ilicē constituta s vbi p̄p̄e iohannē synod̄ fuit celebrata. Theodorico?

**M**issus ergo tunc iohannes i exiliū. ad officium habitabat p̄nti qd vocatur beron. Cūq; per noctem terremotus ciuitatem regiā inuasisset s legati in matutino mittebant ad eū. rogantes ut velociter reuertere ad ciuitatē. et orationib; eius picla remoueret. Sed alij post illos et rursus alij destinati sunt. ita ut legatis bossorus impleretur. Qd dū fidelissim? populus agnouisset fluctus pro pontidis nauibus est opertus, Omnes enim occurrerunt cereos et lampades accedentes. pro reuersione pastoris, Sozomen?

**I**nterea cum theophilus nauigio hierapoli aduenisset. mortuo eius ciuitatis ep̄o. in lammonē monachū elegerunt ciues. At ille cū crebro refugeret. ei theophilus suadebat ne sacerdotiū refutaret. Tūc

ille p̄misit dicens, Cras q̄o dño placet implebit̄. Altero vero die ve-  
nientes ad cellam eius cogebant eū. Tunc nilammon. prius inq̄t  
orem? Q̄d cū theophilus laudasset. simul orabat, Nilammō autē  
repente terminū vite cū illa oracōe suscepit, xv. Socrates.

**I**ohannes itaq; doctrinis occupabatur s̄ ordinavitq; serapionē hera-  
clie thacensis ep̄m. vñ contra eū maius odiū excitatur, Post paulu-  
lum nāq; hec contigisse noscuntur, Auguste eudoxie statua argen-  
tea constituta est s̄ in columna porphiretica clamide circumamicta  
Erat que posita nec proxime nec longo ab ecclesia sophia s̄ quā pla-  
tee tantūmodo diuidebat iter, Illic ergo consuete lusus publicus oc-  
currebat, Porro iohannes ad iniuriā hoc arbitrat̄ ecclesie fieri. con-  
sueta fiducia rursus suā armauit linguā. Et cū oporteret p̄ncipes  
supplicationis verbo deflectere. ut a tali lusu recederetur hoc non fe-  
cit s̄ impetu sui vsus eloquij iubentes fieri talia lacerabat, Augusta  
vero rursus ad suā traherat iniuriā. et denuo preparabat ut aduer-  
sus eū sinodus celebraret̄ ep̄oz, Hoc sciens iohannes illam famo-  
sissimā in ecclesia protulit omeliā. cui? initiū est. rursus herodias ve-  
lanit. rursusq; turbat̄, Denuo saltat. denuo caput iohannis in mel-  
lorio concupiscit accipere, Q̄d factū. ampli? ad iracundiā accendit  
augustam, Ca. xvi. Sozomen?

**P**osterea quidam homo cōprehensus est. qui iohannem volebat occi-  
dere traditus q; ad supplicium p̄fecto. a iohanne ne perimeretur ere-  
ptus est. Postea vero die etiā helpidij p̄sbiteri seruus cursu in ep̄m  
accedens. eū interimere nitebat̄, Et dū a quodā teneret̄. et ip̄m repē-  
te percussit. simul et aliū astantē. et terciū. Tum clamore factō. mul-  
tis conuenientib; plurimos interemit. Nouissime tentus et tradit̄  
est, Ex illo tempore iohannē ppl's custodiebat noctibus et dieb; ar-  
cūsedentes ad eius domū. xvij. Socrates.

**P**ost paululū vero adierant ep̄i leontius ancire. galacie. am-  
monius laodicie. breson tracie. philipensis acati. berie sirie.  
et alij quidā his presentib; accusatores p̄scis denuo mouebantur  
Iohannes itaq; confidebat in talibus. rogans ut accusatio decenter  
flagitaret̄. Cūq; superuenisset festiuitas natalis saluatoris. impe-  
rator solemniter ad ecclesiā non occurrit. sed mandauit iohanni q̄a  
non ei cōmunicaret. nisi criminibus prius exuteretur, Cūq; pro

securitate iohannis accusatores eius valde pterreret; pntes epi nichil aliud requirebant. nisi qz p2 deposicōez nō decreto cōcilij resedis-  
 set in sede. Cūq; ille responderet qd̄ lxij. epi cōmunicātes ei decreuis-  
 sent. leones et alij reclamabant dicentes. Sed plurimi te o iohan-  
 nes deposuerūt. Cūq; denuo iohannes banc regulam non ortho-  
 doxorū ecclesie sed esse firmaret arrianorū. nā in antiochiā cōgregati  
 pro damnatione fidei de cōsubstāciali plate. odio athanasij banc re-  
 gulam ptulerūt. Tūc illi nō recta satisfactiōe cōdemnauerūt eū. nō  
 intelligentes quoz qz dū hac regula vterent; athanasij q̄ deposu-  
 erunt. Hec acta sunt circa festiuitatē pasche. Mādauiq; impator  
 iohanni non se posse ad ecclesiā venire. qz eū denuo concilia condē-  
 nassent. Vacabat ergo iohannes. et nequaquā in ecclesiam descē-  
 debat. Mox igit̄ om̄es ei fauētes ab ecclesia recedētes. pascha quidē  
 in thermis que constantiniane vocant̄ celebrauerūt. Cū quib; plu-  
 rimi episcopoz presbiteroz et sacri ordinis clericorū cōmoti sunt. col-  
 lectiōes seorsū p loca diuersa celebrātes. Vnde etiā iohannite vocati  
 sūt. Porro iohānes duob; mensib; nunquā pcessit. donec princeps  
 eū duci iuberet in exiliū. Et ille quidē tract̄ ab ecclia ducebat. Qui-  
 dā vero iohannitarū. ea die ecclesiā incenderunt. Qua ardente flās  
 ventus etiā basilicā senatus parit̄ cōprehēdit. Qd̄ actū est vicesima  
 die ianuarij mensis consulatu honoriū sexto et aristenis. Ob quā rē  
 obratus prefectus orbis cū paganus esset. odio xpianorū plurimos  
 iohannitarū diuersis tormētōz generib; lanauit. xvij. The-  
 ohannes igit̄ nō solum ciuitatē pulsus est. s; etiā in quondā par-  
 uulam ciuitatē atq; deserta armenie cuculso destinat̄ est. Inde rur-  
 sus ad pituntē vbi fines sunt ponti imperij q̄ romani. Que loca  
 crudelib; barbaris sunt vicina. Sed clemens dñs nō pmisit victorē  
 athletā p loca talia diu morari. *Sozomenus.*

Post hec innocentiū romanus antistes audiēs de iohanne et moleste  
 ferens. volensq; generale celebrari cōciliū. scripsit iohanni et clero cō-  
 stantinopoleos. qd̄ nō oporteret iohanni sue cellorem dari. nec eius  
 clerum alio parere pontifici. Quas plixitatis causa. nō transtulit.  
 Auunt enim iohannē cū in exilio duceret. p uisionē cognouisse diē  
 qua moriturus eēt. ostensā sibi a basilisco martire in cumanis. vbi  
 cū esset itinere fatigatus. dolorē capitis nō ferens et ardorem solis.

vitam languore finiunt & quarta decima die septembrij mensis. cō-  
solatu honorij septimo et theodosij scđo, Theodorice.

**Q**uius igitur iniusticie causas. abhominati sunt precipue eu-  
rope pontifices. Ab eoz nancq; se suspendere cōmunionē. pa-  
riter omnes illirici & eius partes effecti sunt Orientales aut plurimi  
quidem in iusticiam declinauerunt & corpus tamen ecclesie diuidere  
noluerunt. Verū moriente illo omniū doctore terrarū & non prius  
occidentales ep̄i egiptioꝝ et orientaliū bossorensum atq; tracensium  
sunt amplexi cōmunionem & quā illius sacratissimi viri nomē in  
p̄cessores poneretur episcopos. Et achatium quidem qui post eum  
ordinatus est & nullo habuerunt sermone dignum. Atticū vero ar-  
sacij successorem legacionem crebro mittētem & et pacis pignora po-  
stulantem dipticiis scripto iohannis nomine postea susceperunt.

Capitulū xx.

Socrates.

**T**ransactis itaq; diebus. paucis arfacius constantinopoleos  
ordinatur ep̄us nectarj frater & valde longeuus et ultra lxxx.  
annoz qui mansuetissime nimis regebat episcopatū. Sozo.

**Q**uius opinio derogauit postea qđ de iohannis amatoribus.  
agebat. Nam dum arfacio cōmunicare nollent nec oracōem  
habere cōmunem & sicuti dictū est seorsum et per loca secreta vltia  
ciuitatis sacra celebrarent & hoc ille renunciauit imperatori. Cūq;  
iussisset ut eos manu militari turbaret & lapidib; atq; fustibus po-  
pulum conuertit in fugam & nobiliores aut et prouiores in amore  
iohannis redegit in carcerē. Porro milites ut assolet accepta fiducia  
predam circa mulierū ornamenta faciebant. Zonas aureas dextra-  
lia monilia libatoria. anulos. diademata & cum ip̄is auribus eaz  
auferentes in aures. Ob quā rem turba maxima et gemitus in ci-  
uitate puenit. Nec sic tamen illi affectū deposuere iohannis. Verū  
publice plurimi conuenire. nec in platea nec in balneo presume-  
bant. Quibus etiā erat domi quoq; manere periculosum & ita ut ci-  
uitatē declinarēt. Multi siquidē viri plurime q; mulieres nobili ge-  
nere pcreate. v̄ginitate atq; v̄rute viteq; laudabilis fugerūt Sozo.

**E**t quoq; tempore etiam grando vehemens constantinopoli  
et circa eius suburbana descendit. Qđ actum est eodem con-  
sulatu honorij sexto et aristene die tricesima septembrij mensis. Qđ

dicebant dei iracundia gestum s eo q sine iudicio iohannes fuerat  
condemnatus, Quibus verbis clementū dedit mors auguste con-  
tinuo subsecuta. Quarta nāq die post grandinē est defūcta, Soc.

**N**unc enim et cirinus calcedonensis epus qui iobem crebro la-  
cerauerat lecto pede defundit est.

**H**ij tamen dicebat iohannē hoc iuste p̄pessū s eo q multas ec-  
clesias nouacianoz quarto decimanoz et alioz tulisset hereti-  
corū, Ca. xxi. Sozomenus,

**E**o siquidem tempore quidā lector eutropius est detentus s q̄  
et ip̄e in ecclesiā misisset ignē, Qui dū multa fuisset tormēta  
p̄pessus reuadus in carcerem post paululum est defundit. Quid  
aut de eo contigerit s existimo esse memorandū, Quidā vidit in  
sommis astitisse altari virū pulchritudine s magnitudine decoratū  
quasi in honore martiris stephani consistentem s et quasi cogitantē  
eo q boni viri nusquā inuenirentur s atq totā se circuire ciuitatē  
et nisi eutropium nullum penitus inuenisse, Cūqz is qui viderat  
euigilasset somnū retulit fidelibz viris, Deū requirens eos qui a p̄-  
fecto op̄rehensi fuerāt et verberibus macerati inuenit eutropiū eiqz  
retulit visionem. At ille flens oracionē sibi dari ab eo q viderat im-  
plorauit. Cūqz diuersos p̄fectus affligeret nec personas incedū  
reperiret etiā mulieres quasdā tenēs suadebat ut ep̄i cōmunionē ā-  
plederentur arfacij s s multe quidē declinauerūt, Olimpias aut in-  
iustum credens nequicie satisfacere dixit, Adde michi calūniatores  
s violencias maiores impone s michi vero fas non est ei cōmuni-  
care et ea facē que p̄ys nō licet p̄trare, Quā dū nequisset declina-  
re p̄fectus ut cōmunicaret arfacio tūc dimissā et p̄ paucū tēpus tē-  
tam multo nudauit auro s hoc modo credēs ei? frāgi constātiā, So  
tpe tigris p̄sbite veste nudat? s dorso cesus, Ita tentus ē s ut pedū  
eius ac manuū articuli soluerentur, xxij. Socrates,

**R**facius itaq cū paucū vixisset tempus defundus est. cōso-  
latu sequenti stliconi scōo et antemij vndecima die nouem-  
bris mensis. Quo moriente s de episcopatu constātinopolitano ma-  
gna cepit esse contentio. Et p̄terea cū quatuor vacasset menses se-  
quenti consulatu archadij sexto et p̄bi attic? ordinat epus genē ar-  
menius habitu monach? a iuuetute sua natali sapiencia decorat?

**U**terea cū Iulianus quinq; annis romanorum rexisset Socrates, episcopatu; atbanasius ei successit. Post quē innocentiū pontificatus iura suscepit. Defunctus quoq; est etiā flavianus. non consentiens in damnatione iohannis flauiano moriente. porfirius antiochenum suscepit episcopatu. Et qm̄ plurimi contra iohannē consenserant. p̄pterea in constantinopolitana vrbe multa diuisio facta est; ita ut missas apud semetip̄os plurimi celebraret et scandala p̄uenirent; qm̄ p̄pter gratiā arfacij atq; porfirij. necnon et theophili alexandrine ciuitatis ep̄i dudū studio procerū posita lex fuerat. iubens omnes in ecclesiā cōuenire. et qui nō cōmunicarent procul expellerentur. Ca. xxij.

**E**o tempore cū discordia sacerdotū. etiā respublica magnis cōsusionibus turbabat. Huni nanq; transeuntes histrū. thraciā deuastrabant. Maurie quoq; latrones maxima multitudine congregata vsq; ad carenos et pheniciā venientes. vrbes et vicos in medio positos depopulantis. Per idē tempus stilichon magister armorum erat apud honoriū magna preuitus potestate; habebatq; sub se romanorum plurimos atq; gentiliū. Qui contractis inimicijs cum archadij ducibus cogitabat congregari contra eos. Tunc ergo agens cum honorio. alaricū regem gothorū fecit ordinari magistrū militū. et accessit aduersus illincū eig; iouiuū prefectū cōstituit. ut arma contra romanos attolleret. ac p̄uinciales honoriū subderet ditio. Et cū alaricus barbaros sub se constitutos et per dalmatias habitantes congregasset venit ad epirū. vbi multo tēpore cōmoratus reuersus est in italia. q; cū discedere voluisset. honoriū litteris est detectus. sicut ip̄e confessus est. Ea tēpestate cirillus theophili consobrinus alexandrinū suscepit ep̄atū. hierosolimorū ecclesie presidebat iohannes. vir mirabilis. successor cirilli. Antiochie autē alexander vir sermone doctus. et virtutē ostendēs magnis operib;. Is enī porphirio succedens qui post flavianū fuerat ordinat;. multa reliquit monimenta clementie. Flavianus equidem qui sapientie subtilitate florebat. Porro sacratissimus alexander. conuersatiōe summaq; philosophie eloquio. et plurimis bonorū beneficijs abundabat. Is nāq; etiā partē eustachij. quā dudū paulinus flectere non potuit. nec p̄ illum euagriū p̄cib; vsus cetero corpori copulauit; egitq; festiuitatē

qua similem nemo potuit aliquādo videre, Nā dum omnes fideles  
sumiſſet sacerdotes simul et populus venit ad locū ubi euſtachi-  
ani congregabantur simulq; pfallentes et vnū canticū sub quadā  
congruentia predicātes. a porta vltima ciuitatis vsq; ad maiorem  
eccleſiā totam plateā cōpleuit hominib; et oſtēdit fluuiū rationale  
et ad inſtar fluminis decurrētis. **Hec iudei videntes et arriani et**  
**parue reliquie paganorū ingemuerunt. conſiderantes alios fluuios**  
**in mare eccleſie concurrentes. Is ergo pontifex iohannis magni vo-**  
**cabulum in eccleſiaſticis diptiſis primū inſeruit.** *Ca. xxvi.*

**Q**uius doctōis reliquie ſequenti tempore in regiā deuedē ſūt  
ciuitatem s rursūq; fideliffimus populus per pelagū quasi  
per terrarū currens vndas. bolſori lampadib; et cereis obleuauit.  
Hunc ergo theſaurū illi ciuitati modernus theodoſius recondidit  
imperator qui ſui aui et vocabulum ſortitus eſt et pietatem ſeruat  
inuiolabilem. **Is ergo in loculo ſuo deſigens oculos atq; frontem**  
**p archadio et eudoxia genitorib; ſupplicauit. ut ignorant delinquē**  
**tibus veniā condonaret. Dudū enim mortui ſunt eius parentes.**  
**hunc orphanū relinquentes. Sed partū et progenitorū deſperimē-**  
**ta pupilli eum ſentire non pertulit. Nam et pie ipm nutrirī fecit.**  
**et ſine conculſionis metu cuſtodiuit eius imperiū. atq; tirannorum**  
**conſilia refrenauit.** *Ca. xxvij.*

**S**enim beneficiorū ſemper memor honorat beneficij largitorem. ha-  
bebatq; participes himnoz ſozores ſeruātes. conuerſationem virgi-  
nitatis. et epulas maximas iudicātes ſacroꝝ meditātōes eloquiorū  
theſaurū in oſibilem eſtimātes manus egentū. Verū ipſe princeps  
multis preconij; ad ornatus. maxime vero cementia manſuetudi-  
ne. anime tranquillitate. nunquā recipiēs tempeſtatē fide vera atq;  
pbabili. **Cuiꝯ iudiciū nos cōuenit oſtendē manifestū.** **Qui-**  
**dā vir cōuerſacōe quicq; monachica. ſed aſperior conſilio. adijt im-**  
**peratorem pro aliqua cauſa rogans. Cūq; hoc crebro feciſſet. nec**  
**ea pro quibus poſtulauerat impetrari eū ab ecclē cōmunionē pro-**  
**hibuit. et poſita eius obligatiōe diſceſſit. Verū fideliffimus impator**  
**ad palatiū reuerſus. tempore prandij aſtantibus pranzorib; ait. nō**  
**ſe prius ſumpturū cibū niſi eiꝯ vinculū ſolueret. Ob quā rē miſit**  
**ad epiſcopū ciuitatis. rogās ut iuberet ei. qui cū ligauerat quatenꝯ**

eius vincula solueret, Cuius dixisset episcopus non debere eum a quolibet obligatione recipere et mandasset quod solutus esset, ille tamen eius non suscepit solutionem donec qui ligauerat multo labore requisitus et communionem quam prohibuerat reddidisset. Idolorum igitur templa quae fuerant derelicta a fundamentis euelli fecit: ut posterius neque vestigium erroris pristini repertrent. Hunc enim sensum in sua lege conscripsit, Quando igitur roilas dux scythiae transiit histrum et cum innumero exercitu vehementer terras populatus esset ipsamque regionem ciuitatem obsidere se et subuertere minatus esset, Supernis iaculis atque fulminibus eum maiestas diuina percussit et ipsum et omnem exercitum simul concremavit.

Ca. xxviii.

**Q**uod aliquis a domino eius consolatore etiam particeps prolixo gestum est. Nam cum illi rationes vacare cognouissent et ciuitates in confinio constitutas debellarerent pacisque pacta transcenderent vastatis finibus nemo ferebat auxilium. Imperator namque de pace presumes duces et milites ad alia bella direxerat. Tunc ergo probris vehementissimo et gradine deposita, vltimè eos deus accedere non permisit et eorumque ligauit cursum ita ut viginti diebus totidem ambulare stadia non valerent donec duces venientes et congregantes exercitum primo bello obsidentes urbem imperatoris vocabulo nominata reprobis sunt inuenti. Cum enim ibi postquam triginta diebus gerio ronus rex predictam obsideret undique ciuitatem et multa machinamenta construeret tres contra muros ciuitatis excelsas edificaret. Solus eunomius sacratissimus eius ciuitatis episcopus resistit et impetum moliminis eorum machinasque destruxit. Et licet duces nostri hostibus bellando cessissent et obsessi ciues resistere non auderent et iste solus pugnando sine vastatione reddidit ciuitatem. Unus itaque partis hostilis vir dum consuevit blasphemare et rapsacis atque sennacherip verba profunderet et cum vesania minaretur sacrum se concrematurum templum et ille vir sacratissimus non ferens huius insaniam iussit arcum balistam poni iuxta propugnaculum quod apostoli thome videbatur habere vocabulum et maximo in eo lapide coaptato in nocte inquit eius quod est blasphematum lapidem teso arcum dimittite. Tunc lapis emissus veniens usque ad faciem nefandissime blasphemantis vultum eius valde corrupit caput contriuit cerebrumque in terram dispersit. Hoc cum dux exercitus cognouisset qui se ciuitatem esse capturum minabatur siluit rebus



ipsis victū se esse p̄fessus . et metuens quesivit pacem . Sic ergo rex  
omniū . fidelissimū hunc principē cōseruavit s eū et ip̄e seruitutē p̄-  
fiteat̄ . et cōpetens offerat domino ministerium . xxx.

**I**nter hec innocētio mirabili romane vr̄bis antistiti . successit bonifa-  
cius . bonifacio . zozimus zozimo . celestinus . Hierosolimis vero p̄ iō  
hannem p̄ailius suscepit ecclesie p̄sulatū . Verū in antiochia p̄  
sacrum alexandriū . theodotus castitatis speculum ecclesie pontifex or-  
dinatur . mansuetudine et puritate conuersationis ornatus . Is enī  
cohortē appollinaris sacris ouibz miscuit . rogās eos ut d̄niret ouī-  
libus . Ea siquidē tēpestate stigerdis p̄sarū rex contra ecclesias b̄-  
modi causa bella cōmouit . Ca . xxx .

**H**ocas quidā erat ep̄us . plurimis virtutibz adornat̄ . Is nō  
mediocriter vsus zelo diuino piria id ē focos eoy seu vestā de-  
struxit . Piria nangz pagani vocant templa . in quibz ignē seruant .  
Deū enī arbitrant̄ ignē . Hoc dū rex cognouisset a magis . euocauit  
abdam . et p̄mo quidē mansuete culpauit factū . p̄cipiens ut pirion  
rursus edificaret . Illo resistente et hoc se nequaquā facere confirmā-  
te . vniuersas se rex destrudurū interminat ecclesias . Cui? intermi-  
nationē terminē secut̄ ē . Nā prius illū virū occidi p̄cipiēs . destrui  
quoqz ec̄cias impetrauit . Ego siquidē destructionē veste . non reor  
oportune cōmissam . Negz enī sanct̄ apl̄s dū venisset athenas . et  
ciuitatē repletā idolis conspexisset . aras ab illis honoratas destruxit  
s̄ ratione ignoratiā rearguit et veritatis iura monstrauit . Quia  
vero destrudū templū reedificare nōluit s̄ necē magis elegit . nimis  
ammiroz . et plurimis eū honorandū coronis existimo . Tale est enī  
ignē adozare . quale ci? edificare tēplum . Dinc ergo sumens tēpestat̄  
initū . seuisime atqz ferocit̄ circa pietatis alumnos intumuit . et trū-  
ginta iugiter annis fluctuatio dira permansit a magis veluti qui-  
busdam p̄cellis agitata . Magos enī appellant per se eos q̄ elementa  
deificāt . Quoz fabulas in alia conscriptōe monstrauim? . in q̄ hoz  
interrogationibz dignas solutiones obtulimus . Gotoranis itaqz  
fili? stigerdi . p̄ patris mortē cū impio etiā contra xp̄ianā pietatem  
bella suscepit . Quas enī tormentoz species et supplicioz adinuētioes  
pijs intulerit . non est facile nūc narrare . Alioz nangz man? excori-  
auerūt . alioz dorsa alioz capita a fronte inchoātes vsqz ad ceruices .

nuda cute reliquerūt : alios sectis p mediū calamis nudos opiētes  
et ipas sectiones calamoꝝ carnibꝫ aptantes . a capite vsqꝫ ad pedes  
fumbus stringentes . postea calamos ex eoz membris violenter tra-  
hebant : ut acuta sectio calamozum dū traherentur eoz carnes se-  
carent . et tormentoz amarissimos dolores inferrēt . Deinde fodiētes  
lacus et eos vndiqꝫ obdurantes . furicū malozū greges in eos mise-  
runt . Et qꝫ pabulum dei athletas dederunt . impie ligantes manuꝫ  
eoz et pedes ne possent a se bestias remouere . Sed et alia tormenta  
seuioꝝa nimis exercuerunt . habentes doctorem veritatis inimicum .

Sed non potuerunt athletarū deuincere fortitudinem . Sponte  
nanqꝫ currebant . ut occasione huiꝫ mortis . incorruptibilis vite do-  
na perciperent . Duoz tamen ac triū memorabo . ut per hos reliquoꝝ  
rum fortitudo monstret .

Ca . xxxi .

**H**omilia quidā valde nobilis apud persas erat qui patrem  
prefectum habuerat . Hunc dū rex agnouisset esse xpianum  
deuoci fecit et imperauit ut salutarē negaret deum . At ille : nec iu-  
stum inquit nec vtile precipis imperator . Nam qui docetur . ut deū  
omniū facile contemnat ac denegat . facillime quoqꝫ spernit imperato-  
rem . cū et ipse sit particeps nature mortalis : et si summo supplicio  
dignus est qui tua scepra contempserit imperator multiplicibꝫ tor-  
mentis subdendus est . qui cunctoz negauerit creatorem . At impe-  
rator cum debuisset mirari prudentiā : fortissimū diuitijs et digni-  
tate nudauit dei athletam . Iussit qꝫ ut nudus traheret camelos exer-  
citus . Cūqꝫ plurimi transfissent dies . respiciens de superioribꝫ impe-  
rator vidit illum eminentissimū virum solis radijs inflammatum  
et pulueris squalore cōpletū patrieqꝫ nobilitatis memor eum ad se  
iussit adduci . et ex lineis vestibus operiri . Deinde putans quia tam  
precedenti afflictione quā eius miseratiōe molliretur . Vel nunc in-  
quit illa obstinatione priuatus . nega filiū fabri . At ille dei zelo cō-  
pletus dirupit vestē . et iactauit dicens . Si propter hoc me putas a  
pietate recedere . habe donū cū impietate qđ possides . Hanc eius for-  
titudinē contemplatꝫ . nudū eū a suo proiecit impio . xxxij .

**A**min qꝫ mille famuloꝝ dñm resistentē sibi met et negare crea-  
torem omniū non ferentē . requirēs qui senioꝝ eius eēt seuis-  
simꝫ . et alioꝝ seruoꝝ tradidit dñatū . seruire pcepit simul et eiꝫ vxorē .

p hoc putans ppugnatorē se flectere veritatis. sed spe sua deceptus ē  
Habebat nāq; ille domū in pēt constructā.

xxxij.

**B**Eniamin etiā diaconū oprehendēs. clausit in carcerem, Cū:  
q; duo transissent anni. superuenit legatarius romanorū pro  
alijs causis acturus, Et dū hoc agnouisset. postulauit a rege ut di  
mitteret diaconus. Pūro rex iussit ut pmitteret beniamin q; nulli  
magorū doctrinā xpianā predicare presumeret et dimitteret exire.  
Tunc legatarius quidē custodire beniamin que rex pceperat cōpro  
misit, Beniamin autē audiens monita legatarij. impossibile ē inq̄  
non me participare lumē alijs qd̄ ip̄e pcepi. Quanto enī supplicio  
dignus sit qui talentū abscondit. sacra euangeliorū testatur historia

Sed rex horū tunc nichil agnoscens. iussit eū absolui de vinculis  
At ille p̄dicare nullaten⁹ quiescebat. et capiens eos qui ignorantie  
caligine tenebantur. intelligibili luci iugiter offerebat, Cūq;  
transisset annus. regi gesta illius nunciant. Tunc deductū ad se ne  
gare iussit quē adorabat deū. Vex ille requisit a rege dicēs. Quo  
dignus honore est qui suū dereliquēs regnū inuadere studuit a'ie  
num. cūq; dixisset rex. morte nouisq; supplicijs. Sapientissim⁹ vir  
ille respondit. quid ergo nō iuste paciat̄ homo q̄ factorē mūdi crea  
toremq; nutritorem ac saluatorē deserens. vnū conferuorū suorū dei  
ficare voluerit et debitū illi cultū isti magis obtulerit & His sermo  
nibus rex accensus. viginti calamos acui et totidē vnguibus digitorū  
eius manū atq; pedū pcepit infigi. Cūq; hoc suppliciu ab eo de  
rideri conspiceret. aliū rursus calamū acutū in eius femore vnde  
humana origo descendit iussit immitti. Cūq; crebro eijceret se rur  
sus induceret. in effabiles ei dolores operabat. Post hoc vero suppli  
ciū impi⁹ atq; ferox virgam grossā spinis vndiq; plenā p eius me  
atū iussit induci et hoc modo spiritū fortissimus decertator emisit. Sz  
et alia multa ab his impijs sunt presumpta. nec tamen mirandū  
est quia illoꝝ f̄rocitatem et impietate longanimiter deus omnium  
patiat̄. Qñ ante imperiū maximi constantini quicūq; fuerunt  
rōnoꝝ impatores. contra veritatis ministros vehement̄ insanierūt

Diocletianus nanq; passionis salutaris die in omni impio ro  
manorū destruxit ecclesias. sed nouē annis transactis iste quidē denuo  
floruerunt. et multiplicē magnitudinē susceperūt. Ille vero p̄ rabiē

sue impietatis extinctus est, Nam et dñs bella huiusmodi futura p̄:  
dixit et ecclie victoriam p̄dicauit. Nos tamen ip̄e quoq; res edocent s̄  
quia plus nobis utilia sunt bella quā pax s̄ q̄a pax delictos nos  
remissos facit et timidos. porro bellum et mentem acuit. et presentia  
quasi transeūtia contemnere persuadet. Sed hec quidem et in alio  
opere crebrius enarrauimus, Ca. xxxiiij.

**I**llo quoq; tempore quo sacratissimus theodosius antiochenam rege-  
bat ecclesiam. theodosius mompsuestine quidem episcopus sed totū  
ecclesie doctor. dū contra vniuersam cohortē hereticorū fortiter dimi-  
casset. terminum vite sortitus est. Is enim diodoro quidē magni do-  
ctrina potitus ē. Iohannis vero sacratissimi fuit socius atq; coopera-  
tor. Cōmuniter enim diodoro pocula spiritalia sunt adepti. Qui  
sex et triginta annis mansit in presulatu et contra arrij eunomijq;  
acies fortissime preliatus est s̄ insidiasq; latronis appollinaris extin-  
xit. optimaq; pascua diuinis operibus preparauit. Cuius frater  
polocronius apamenā rexit ecclesiam et gratia sermonis et claritate  
conuersationis ornat⁹. xxxv. Socrates.

**N**on multo post t̄pe quā iohes defunctus ē. moriē et archadi⁹  
imperator vir mitis et quietus et circa finem vite pro huius-  
modi causa venerabilis estimatur. In vrbe constantinopoli do-  
mus est maxia. habens cognomen caririe id est nucis. Est enim in  
eius vestibulo arbor nucis. in q̄ sermo est. eo q̄ fuerit appensus mar-  
tir acatius et defunctus. Ob quā rē etiam oratoriū illie ē edificatū  
Hanc archadius videre volens ad orationē venit. votog; cōpleto  
reuertebatur. Proinde cuncti circa oratoriū habitantes. volentes im-  
peratorem videre currebāt et alij quidē foras domū p̄cesserāt ut me-  
lius aspectū principis et orationē viderent obsequij. alij vero se quebā-  
tur. Dumq; omnes cū mulierib; atq; filijs simulq; mācipijs extra  
domū fuissent egressi. repente maxia domus oratorio coherēs subito  
tota corruit. Clamorq; cū ammiratiōe secuta est. quō oratio p̄cipis  
tantos a ruine imminentis periculo liberauit. Archadius itaq;  
relictō annoꝝ octo filio theodosio de quo iam sunt plurima narrata  
defunctus est. consulatu bassi et philippi. prima die maij mensis an-  
no sc̄do ducētesime nonagesime septime olympiadis. Is ergo cū pa-  
tre quidē theodosio tredecim regnauit annis. Post p̄ris vero mortē

quatuordecim vii annis triginta et vno,

Explicit liber decim<sup>us</sup>. Incipiunt capitula libri vndecimi.

Via theodosij iunioris imperij prefectus regebat antemius  
De attico episcopo eiusq; moribz. Ca. ij.

De theodosio ep̄o sinnade et quēadmodum illic macedoniani e con-  
uerſi ſunt. Ca. iij.

Quō iudeus paralytic<sup>us</sup> p̄ baptisma ſit curatus. iij.

De ſabbatio heretiarcha eiusq; ſequacibz. v.

De morte theodoſij arrianorum ep̄ſcopi et ordinatione quē ſub eo  
ſint geſta. Ca. vi.

De ordinatione c̄rilli alexandri pontificis. viij.

Quō apud perſas per mathurā ep̄m ſit xp̄ianitas dilatata. viij.

Quēadmodū italiā vaſtaret alaricus. Ca. ix.

De ceſtino romano pontifice et quomodo nouatianos fuerit infe-  
cutus et de ſabbatio. Ca. x.

De ſeditioe et necibus xp̄ianoz quē per iudeos alexandriā proue-  
nerunt. Capitlm xi.

De p̄patia philoſopha quō in alexandria fuerit interēpta. xij.

Quō iudei preſcriptionis ſue penas exſoluerēt. xij.

De iudeo qui dū ſepe baptizare<sup>t</sup> aq̄ fontis abceſſit. xiiij.

Quō ſtigerous rex perſarum xp̄ianos fuerit perſecutus et a roma-  
nis euictus. Ca. xv.

Quō acatius ep̄us amide captiuos perſarum redemit a romanis  
militibus venditis vasis eccleſie et paſtos ſumptibus ad propria de-  
ſtinavit. Ca. xvi.

De eudoxia uxore theodoſij et de laudibz ip̄ius theodoſij. xvij.

Quō iohannes tyrannus in occidēte fuerit ſupatus. xvij.

Explicit capitula. Incipit liber vndecim<sup>us</sup>.

**I**gitur archadio imperatore defuncto. honorius quidē eius frater re-  
gebat helperiā. Orientales autē puincie ſub ditiōe manebāt theodo-  
ſij iunioris cū eſſet annoz octo. anthemio prefecto omnia diſponēte  
Erat enim iſte nepos philippi qui paululum ep̄ſcopum ſub con-  
ſtācio ab eccleſia expulerat. et macedoniū introduxerat. Is enī muro